

Karlovy Vary oceňují umění

O tom, co se může přihodit, když byrokracie doroste do orwellovské podoby, vypráví švýcarská malířka žijící v České republice.

DORIS WINDLIN

V létě minulého roku jsme v našem malířském plánu měly dvě města: Karlovy Vary a Prahu.

V našem? Ano, myslím tím Kateřinu Rutherford a mě. Katka je členem naší skupiny Experiment 2 v České republice. Schválně přiletěla z USA, abychom spolu mohly malovat. S malováním městských témat už mám zkušenosti, mám dobrou přípravu z Moskvy a Berlína.

Malířský stojan jsem postavila hned vedle altánku s Hadím pramenem. Druhý den ve středu jsem se postavila přímo naproti kavárně Elefant na kraj ulice, kde chodili kolem lázeňští hosté. Malovala jsem pohled na kostel sv. Magdaleny a Vřídelní kolonádu s typickou lázeňskou architekturou se všemi těmi barevnými lidičkami proudícími proti mně. Obklíčily mě celé skupiny. Lidé mně zvědavě koukali přes ramena a kladli mi otázky ve všech světových jazycích.

Slunečné ráno a policisté v modrém

Svěží a plná energie jsem začala ve čtvrtek ráno. Venku na chodníku, natěšená na malování, jsem postavila plátno na stojan, vymačkala barvy na paletu, když tu dva policisté v modrém tričku přijeli ke mně na kole a vyvedli mě z mého nadšení.

„Dobrý den. Máte povolení?“

„Povolení k čemu?“

„Za čtvereční metr, na němž stojíte!“

„Cože? Potřebuji povolení k tomu, abych tady mohla malovat?“ To si snad děláte legraci, že ano?“

„Není to vtip, vy musíte mít povolení.“

„Tak to je pro mě něco nového, já jsem již malovala v Berlíně, v Moskvě a také ve Švýcarsku může malíř malovat kdekoliv. Něco takového jsem ještě neslyšela!“

„Ale tady musíte to povolení mít. Pro tento čtvereční metr, na kterém stojíte.“

Zkusila jsem něco jiného: „Mohla bych malovat, kdybych stála tady přímo u zdi?“

„Ne, nejdříve musíte mít povolení“, byla definitivní slova policistů, nasedli na svá kola a odjeli.

Katka u toho nebyla, našla mě deprimovanou, jak balím své malířské krámy a krouším hlavou. Pořád myslela, že to byl vtip, ona viděla policisty jen zezadu, jako modrý, mizící bod.

Ale číšník z vedlejší kavárny to Katce potvrdil, ta situace se odehrála přímo před jeho očima.

Z úřadu do úřadu

1. zastavení: Pěší policisté na silnici

Když jsme se daly na cestu, potkaly jsme dva pěší policisty. Katka se hned na ně vrhla: „Dobrý den! Máme problém, můžete nám pomoci? Máme jen stojan a barvy a malujeme tady na nábřeží a teď tu byli dva policisti a zakázali nám malovat. Prý potřebujeme nejdřív nějaké povolení.“ Dívali se na nás bezradně, až našli konečně řešení: „My vám dáme telefonní číslo příslušné policejní stanice, jednoduše zavolejte a zeptejte se na to.“ „ Super! Srdečně děkuji!“ Katka hned vytočila číslo, když se ohlásili, spustila: „ Dobrý den, máme problém, my máme stojan a“ Najednou byla přerušena. „ Promiňte, vy voláte na tísňovou linku, obraťte se prosím přímo na policejní stanici.“

2. zastavení: Policejní stanice – oddělení pro veřejnou dopravu

„Dobrý den, jaké máte auto?“ Katka: „Ne, my nemáme žádné auto, ale jen malířský stojan a malujeme na nábřeží a vy prý nám máte vydat povolení.“ Policista v okénku: „Tady je oddělení pro veřejnou dopravu, povolení k vjezdu pro auta.“

Katka: „Ano, to víme, ale oni nás sem poslali.“

Policista: „Prodáváte něco?“

Katka: „Neprodáváme nic, my jenom malujeme.“

Našemu, trochu bezradnému policistovi přišel na pomoc druhý, suverénnější a poučil nás: „Podívejte, když si postavíte na magistrále mrazák, tak musíte čtvereční metry, které zabere, také zaplatit!“

Vykulily jsme jen oči a Katka polkla naprázdno. Potom jsme byly poslány na Městskou správu – oddělení pro hromadnou dopravu.

3. zastavení: Městská správa – oddělení pro hromadnou dopravu

Dáma Š. z úřadu, přivětivě: „Mohu vám nějak pomoci?“

Katka: „Ano, my máme stojan a...“

Dáma Š. sebevědomě: „Samozřejmě potřebujete povolení. Vy musíte platit nájem. Musíte platit nájem za jeden čtvereční metr, na kterém stojíte, když malujete. A stojí dvacet korun za den. A vy tu nejste vůbec registrované. Kdyby vás bylo alespoň dvanáct malířů, tak bych vás mohla zařadit pod paragrafy platící pro portrétisty, kteří zde malují během filmového festivalu. Protože jste jen dvě, tak to bohužel nejde. Je mi líto.“

Katka: „Ale my nic neprodáváme, my jen malujeme před motivem.“

Dáma Š.: „Na tom nezáleží.“

Katka: „A kdybychom malovaly mimo lázeňskou zónu, třeba u paneláku tam nahoře, tak bychom také potřebovaly povolení?“

Dáma Š.: „Ano, i tam byste potřebovaly povolení, všude po celé republice.“

Já jsem ze sebe vyrazila: „To nevěřím, já jsem malovala v Berlíně, v Moskvě, ve Švýcarsku a takový nesmysl jsem nikdy neslyšela.“

Dáma Š. zůstává neoblomná.

Katka dodává: „Také Lebeda (pozn. aut. český impresionista, současník Antonína Slavíčka) tady maloval.“

Dáma Š., která si pod pojmem Lebeda představovala asi nějakou nemoc, Katku přísně napomíná: „Nezvyšujte prosím hlas!“

Potom dáma Š. opět věčně dodala: „Když si teď podáte žádost, že chcete v Karlových Varech malovat, tak do třiceti dnů obdržíte pozitivní odpověď a můžete zde malovat.“

Katka: „Cože? Až za třicet dní, to už tu dávno nebudeme. My potřebujeme pouze dva dny, abychom mohly dokončit své obrazy, nic víc!“ A trucovitě dodala: „Co když budeme malovat bez povolení?“

Dáma Š.: „Potom musíte počítat s pokutou dva tisíce korun.“

Já jsem ze sebe nemohla vydat ani hlásku, ze vzteku a smutku. Než jsme to vzdaly, udělala Katka poslední pokus: „Co byste dělala vy v naší situaci?“

Dáma Š. se shovívavě usmála: „Ti policisté byli příliš důslední, měly jste použít svůj šarm, jste přece ještě mladé nebo ne?“ To bylo příliš, mně se vrazila krev do hlavy.

Dáma Š. se k nám naposled obrátila a klidně se zeptala: „Mohu pro vás ještě něco udělat?“

„Ne, vůbec nic! Ale co potřebujeme, je víno!“ odpověděla jsem bez šarmu a rychle jsme opustily kancelář.

4. zastavení: Na pokraji zbláznění

V kavárně Becherovka objednala Katka dvě vína a dva poháry. Seděla jsem a přede mnou se promítal celý můj malířský život v plné realitě, se všemi těžkostmi a boji o přežití!

Při všech těch těžkostech jsem měla vždycky aspoň jeden pocit jistoty a to jistoty svobody, která je k nezaplacení. Svobody, že si můžu malovat, co chci a kde chci. A teď? A teď tedy musím obětovat i to poslední, tuto svobodu? Zatímco já jsem se utápěla v slzách, byla Katka aktivní, všude možně telefonovala ohledně naší věci. Telefonovala také jednomu našemu místnímu známému, kterému to všechno připadalo jako špatný vtip. Zavolal zástupci starosty města a vysvětlil mu celou věc. Tak jsme dostali povolení přímo shora. S ulehčením, ale vnitřně vyčerpaná jsem postavila svůj stojan znova na kraj silnice a začala zase malovat. Ale moje oči stále těkavě pozorovaly, jestli se někde v dáli neobjeví dva modré body, jestli je všechno v pořádku.

Ještě jsme zůstaly dva dny, abychom mohly naše komplikované obrazy dokončit. Pokaždé, když kolem pomaličku projíždělo policejní auto nebo procházely dvojice pěších policistů, se mi vždycky zarazil dech.

Ale zdálo se, že si nás nikdo nevšímá. Srdečné díky našim andělům v pozadí.

V neděli jsme se rozloučily s Karlovými Vary a cestou domů jsem dostala SMS od kamarádky, která všechny příslušné paragrafy vyhledala a našla následující:

Máte právo pohybování na veřejném prostranství, když nikoho svým pobytem neomezujete v jeho právu na toto prostranství ani neohrožujete na zdraví a životě. Nepoužíváte toto prostranství k vlastnímu obohacení ani k žádné jiné komerční činnosti.

Post Scriptum:

O několik dní později, když už jsme s Katkou malovaly v Praze, nám přišlo sdělení ze třetí ruky, že od 12. 7. 2011, skutečné několik dnů před naším příjezdem do Karlových Varů, přišlo nové nařízení, platné jen pro Karlovy Vary. Toto nařízení se ale týká pouze natáčení filmů a televizních programů. Ale nic o malování v plenéru. S tím se nám policie omluvila a slíbila, že se to už nikdy nestane. Asi si budou muset ta nová nařízení skutečně pořádně přečíst!

článek vyšel: Kulturní noviny, 30. ledna 2012 v čísle 3

k zamyšlení

Neměla jsem v úmyslu některá povolání zesměšňovat nebo ztrapňovat. Chtěla jsem zde jen podat naši paradoxní situaci tak, jak se opravdu odehrála. Tak to v dnešní době bohužel je:

Když se jako malířka namáhám, abych odvedla poctivou práci přímo před motivem, tak si okolí hned myslí, že jde o kšeft a myslí jen na profit.

Kdo se byl už někdy podívat do malířského ateliéru, ten viděl, jak se časem nahromadí obrazy, o které zřejmě nikdo nemá zájem. A mám kvůli tomu pověsit svoje malířské řemeslo na hřebík? Jen proto, že je to těžké? Ne, protože malíř má sloužit umění a ne hospodářství a ekonomice.

A kde se vlastně naši současní malíři schovávají, že už působí jako kuriozita nebo dokonce rušivý živel, když si někdo venku, před motivem postaví stojan?